Kowner Józef

Kategorie: Biografie

Właściwie Zelman Gotlib, urodzony 1 grudnia 1895 r. w Kijowie, zmarł w 1967 r. w Kalmar. Artysta malarz. Syn nauczyciela łaciny Szabsela Kownera i Zlaty z domu Szewelew. W dzieciństwie wraz z rodziną zamieszkał w Łodzi, przy pasażu Szulca 23 (obecnie al. 1 maja). W latach 1913–1916 uczęszczał do Żydowskiej Szkoły Rzemieślniczej „Talmud-Tora" w Łodzi, po ukończeniu której podjął pracę jako ślusarz i kreślarz techniczny w fabryce maszyn samochodowych Paula Heinricha Padeusa w Wismarze, a później w fabryce samochodów Dürkop w Berlinie. W 1917 r., po utracie zatrudnienia, prawdopodobnie zdecydował się na studia artystyczne w Düsseldorfie, które kontynuował do 1918 r.

Debiut artystyczny Kownera nastąpił w 1928 r. na wystawie łódzkich malarzy w Miejskiej Galerii Sztuki. W tym samym roku wystawiał prace wraz z Józefem Mittlerem, Menasze Gottlibem i Pinkusem Zalmanem w salach Hazomiru. Na początku 1932 r. zaprezentował kilka obrazów na wystawie polskich artystów przy ul. S. Moniuszki 5 w Łodzi. Należał do grupy „Start" (1929–1931), Związku Zawodowego Polskich Artystów Plastyków (oddział łódzki) oraz Żydowskiego Towarzystwa Krzewienia Sztuk Pięknych. Współpracował z czasopismem „Forma" wydawanym przez Związek Zawodowy Polskich Artystów Plastyków w Łodzi. Jego prace były eksponowane na licznych wystawach, m.in. Związku w latach 1932, 1934, 1935, 1937 i 1939 oraz na wystawie YIVO w 1939 r. Jego twórczość obejmowała głównie pejzaże, martwe natury i portrety, artysta często poruszał także tematykę społeczną.

Po wybuchu II wojny światowej zamknięty w łódzkim getcie, gdzie cały czas tworzył obrazy olejne i akwarele. Subsydiowany przez Wydział Szkolny (vide), zarabiał dodatkowo, przygotowując okolicznościowe albumy i pracując w Resorcie Dywanów (vide Dywany). Mieszkanie Kownera przy ul. Gnieźnieńskiej stało się ośrodkiem życia kulturalnego getta, gdzie regularnie spotykali się malarze, pisarze, aktorzy i muzycy. W 1944 r. artysta został deportowany do Auschwitz, a następnie do obozów Ravensbrück i

Wöbbelin.
Po wyzwoleniu w 1945 r. wyjechał do Szwecji, gdzie zamieszkał w Kalmar, pracując jako nauczyciel malarstwa. Zmarł w 1967 r.

Źródła

APŁ, 901/117, k. 19-20; ibid., 221, k. 51; ibid., 278/ 871, k. 47-48; ibid., 1687, k. 61, 64, 65; AYV, O3/1315; Z miejskiej Galerii Sztuki. Wystawa malarzy, „Ilustrowana Republika”1928, nr 74, s. 7; J.Z., Wystawa 4-ch malarzy, „Ilustrowana Republika”1928, nr 288, s. 6; G., Pierwsza wystawa zrzeszenia artystów-plastyków w Łodzi, Ilustrowana Republika 1932, nr 10, s. 4; G., Wystawa grupy malarzy polskich, „Ilustrowana Republika”1932, nr 64, s. 11; E. B. [Eli Baruchin], Twórczość Józefa Kownera, „Ilustrowana Republika 1932, nr 314, s. 8; St. Gel [Stefan Gelbart], Przegląd dorobku plastyków łódzkich na wystawie w I.P.S, „Głos Poranny”1934, nr 9, s.11; St. Gel [Stefan Gelbart], Malarstwo trzech miast, „Głos Poranny”1935, nr 14, s. 4; E. Baruchin, Na łódzkim jarmarku artystycznym, „Nasz Przegląd”, 1935, nr 81, s. 9; M.J. Wystawa prac członków Zw. Polskich Artystów Plastyków w Łodzi, „Ilustrowana Republika”1937, nr 37, s. 11; St. Gelski [Stefan Gelbart], X salon w I.P.S.’ie, „Głos Poranny”1939, nr 1, s. 12; J. Szpigel, Jidisze szrajber un kinstler in lodżer getto, „Dos Naje Lebn”1946, nr 31, s. 6; J. Szpigel, Di wos zajnen niszt curikgekumen: weg do szrajber, kinstler un kulturtuer fun lodżer getto, „Dos Naje Lebn”1945, nr 15; J. Malinowski, Malarstwo i rzeźba Żydów Polskich w XIX i XX wieku, Warszawa 2000; M. Tarnowska, Kowner Józef [hasło], Polski Słownik Judaistyczny, t. 1, opr. Z. Borzymińska, R. Żebrowski, Warszawa 2003, s. 827; Żydzi Dawnej Łodzi,t.3,s.64–65.

Tagi

życie kulturalne

Data aktualizacji: 07-11-2026

Data dodania: 17-08-2025